

Hrvati izumiru?

Autor Administrator

Mile Prpa: Kako zaustaviti izumiranje ?

Iz Portala Hrvatskog kulturnog vijeæa

(...) Veæe površan pogled na uzroke pada nataliteta govori da se radi o sociološkim, društveno strukturalnim, gospodarskim, politièkim, moralnim, pa i duhovnim promjenama kroz koje je prolazilo hrvatsko društvo tamo od sredine prošlog stoljeæa ili iza II. svjetskog rata, sve do danas. Kretanje hrvatskog društva u tom vremenu pratili su na svim tim podruèjima, gotovo sukcesivno, brojni negativni trendovi koji su rezultirali i negativnim kretanjem njenog nataliteta. A podloga svih tih njenih negativnih kretanja bila je njena katastrofalna politika koja ju je pratila još od 1918.g. koja je hrvatski narod dotukla skoro do kraja(...)

Postoje u svijetu, u smislu brojnosti, veliki i mali narodi.

Postoje i narodi kojima su kroz povijest èesto podrezivana krila, pa su ostali malima, ali postoje i oni narodi kojima je povijest puhala u njihova jedra pa su postali i brojèano veliki narodi. Naš hrvatski narod spada u kategoriju malobrojnog naroda, kojemu su se sve donedavno podrezivala, pa i dan danas politièki podrezuju krila, pa je ostao brojèano mali narod, èije puèanstvo u domovini i ono diljem svijeta broji najviše do osam milijuna duša, s izrazito naglašenim trendom njegovog brojèanog opadanja zbog pada nataliteta, i zbog asimilacije s veæinskim narodom unutar kojeg živi kao manjina u svijetu. Porast svjetskog puèanstva kreæe se ubrzano, danas nas ima oko sedam milijardi duša, a tek prije dvadesetak godina bilo nas je šest milijardi.

Donedavno, u svjetskom puèanstvu, puèanstvo Europe sudjelovalo je sa 17%, što nije bilo malo, ali ni mnogo, a danas sudjeluje tek negdje oko 7% što je izrazito malo. Što se to dogaða s Europom i gotovo nikakvim porastom njenog nataliteta, da li su europski narodi postali stari narodi ili su u igri neki drugi faktori…!? Europa je toga postala svjesna pa je i to jedan od razloga njenog udruživanja u zajednièku europsku državu. Gdje se u svemu tome nalazi naša Hrvatska? Njen natalitet je daleko ispod mortaliteta, i prijeti mu, slobodno bi se moglo kazati, – ubrzano izumiranje. Ovaj naš naraštaj nalazi se pred povijesnom odgovornošæu i sudbonosnim zadatkom – ne dopustiti izumiranje svog vlastitog naroda kao jednog od najstarijih europskih naroda koji vuèe svoje korijenje u daleku povijest, u duboku, duboku prošlost. Trebamo, prioritetno, sve raspoložive nacionalne snage na svim podruèjima i nivoima usmjeriti da zaustavimo pad nataliteta i osiguramo svoju buduænost i svoj nacionalni opstanak.

Nedavno sam se vozio kolima po putovima i puteljcima

Dalmatinske Zagore, koji su danas mahom asfaltirani, i vidio sam brojne prazne kuæe, ali jednako tako i zapuštane zgrade puèkih škola u kojim je nedavno, jošsredinom prošlog stoljeæa, vrvilo od djece, a danas nema nikoga. Pomislio sam gdje su ta vremena kad je za Dalmatinsku Zagoru vrijedilo pravilo "sve naseli, a sebe ne raseli" Ili ona "raða snajka, ali raða i majka" Doista, ne dopustimo izumiranje svog vlastitog naroda! Što se dogaða s hrvatskim narodom koji više ne može osigurati ni svoju brojèanu prostu reprodukciju. Premda u Europi nismo u tome usamljeni, pa se možemo jednako tako upitati i za dobar dio Europe - što se to s njom i njenim natalitetom dogaða?! Zar je Europa ostarjela, a s njome i naša Hrvatska? Brojni demografi dižu alarm, poduzimaju se razne mjere da bi se njen natalitet poboljšao, ali nigdje nisam naišao na neku dublju analizu zbog èega je došlo do te situacije, što su uzroci pada nataliteta brojnih njenih naroda?

U knjigama iznose se samo cifre i crtaju tablice i dijagrami pada ili rasta nataliteta za pojedine narode, pada ili rasta mortaliteta, a nigdje ne nalazim dubnu analizu zbog èega je do toga došlo, što je tome razlog?! Veæe površan pogled na uzroke pada nataliteta govori da se radi o socioškim, društveno strukturalnim, gospodarskim, politièkim, moralnim, pa i duhovnim promjenama kroz koje je prolazilo hrvatsko društvo tamo od sredine prošlog stoljeæa ili iza II. svjetskog rata, sve do danas. Kretanje hrvatskog društva u tom vremenu pratili su na svim tim podruèjima, gotovo sukcesivno, brojni negativni trendovi koji su rezultirali i negativnim kretanjem njenog nataliteta. A podloga svih tih njenih negativnih kretanja bila je njena katastrofalna politika koja ju je pratila još od 1918.g. koja je hrvatski narod dotukla skoro do kraja. Kao prvo, u tom vremenu, Hrvatskom vladaju protuhrvatski i protunarodni režimi sve do 1990.d. koji su uèinili sve da hrvatski narod demografski osakate, da ga smanje, protjeraju, isele u daleke zemlje, pa da ga i fizièki likvidiraju. Tako da za svoj nekakav opstanak na ovim prostorima možemo samo zahvaliti Bogu, pa ma kako to nesuvislo zvuèalo, i našoj Crkvi u Hrvata koja se je jedina stavila i uvijek ostala na braniku njegove opstojnosti.

Predmet ove samo letimiène analize nisu demografski gubici koji su nastali zbog ratova u XX. stoljeæu, kao ni zbog iseljavanja velikog dijela hrvatskog puèanstva u strane, najèešæ daleke prekoceanske zemlje, a koji faktori su bez sumnje silno utjecali, pored ostalog i na drastièni pad njegovog nataliteta. Analiza obuhvaæa samo pad nataliteta u puèanstvu koje je ostalo živjeti u domovini, kao matièni dio hrvatskog naroda. U vremenu pojaèane industrijalizacije gradova sredinom prošlog stoljeæa otpoèelo je razaranje tradicionalne obiteljske zajednice koja je živjela uglavnom na selu ili u manjim gradovima, gospodarski oslonjena na vlastitu poljoprivrednu proizvodnju uz novèanu ispomoæ pokojeg svog zaposlenog èelana, a koju je u pravilu saèinjavala skupina od desetak èanova od najmanje tri ili ponegdje i èetiri generacije uzrasta, gdje nisu bili potrebni ni djeèiji vrtiæi ni staraèki domovi. Istovremeno jedni su se raðali, a drugi su umirali. Takva zajednica je bila idealna obiteljska organizacija za razvoj nataliteta. Danas se u Europi rijetko gdje zadržala, a ponajviše na Kosovu gdje je natalitet izrazito visok, ali ne samo zbog toga.

Ta tradicionalna obiteljska zajednica poèela se razarati procesom industrijalizacije gradova prema kojima je krenula interna migracija stanovništva – iz sela u gradove. Dolaskom u gradove, moguæenosti formiranja obitelji suoèile su se s velikim problemom. Neriješeno stambeno pitanje ili tek djelomièno riješeno nikako nije bilo dobra podloga za raðanje djece. Stanovanje u gradovima postalo je skupo, hrana se više nije proizvodila veæe se sva kupovala, pojavili su se i troškovi režija. Jedna plaæea više nikako nije bila dovoljna da se prehrani obitelj i pokriju troškovi stanovanja. Sve se više zapošljavaju i supruge – i problem raðanja djece dobiva i nove dimenzije – pojavljuje se i problem njihovog èuvanja i odgoja. Ono što je dosad bilo posve prirodno, postaje prvorazredni obiteljski, a potom i društveni problem. Ukratko, mijenja se naèin življenja i to – na gore, na lošiye, na teže, usprkos velikom tehnoškom napretku koje je pratilo svako društvo, pa i naše. Tradicionalna

obiteljska zajednica razorila se na selima, a u gradovima nije imala uvjeta da se zamjenski oformi u funkcionalnom smislu, u smislu stvaranja veæih obitelji, a time i na nacionalnom nivou podizanja nataliteta i voðenja dobre natalitetne politike.

Brojni su i drugi momenti koji prate ovu pojavu rastakanja veæih obiteljskih zajednica i koji dodatno utjeèu na pad nataliteta, kao što su – kasno sklapanja brakova! Bio bi zanimljiv statistèki pokazatelj starosti supružnika u momentu sklapanja brakova iz godine u godinu, pa bi se ubrzo došlo do zakljuèka da se sklapanje brakova sve više odlaže za zrelije godine života. To ubrzano dovodi do razrjeðenja meðu generacijama. Nekada su se generacije obnavljale svakih dvadesetak godina, a danas je taj vremenski razmak iznosi vjerojatno i više od trideset godina. (Tipièan primjer natalitetnog buma je na Kosovu, gdje je starosni prosjek mlaðenaca ispod dvadeset godina, uz raðanje velikog broja djece.) Ako se usporedi stanje u Hrvatskoj s onom na Kosovu, tada æemo vidjeti da Kosovari s osamdeset godina života iza sebe imaju najmanje èetiri generacije uzrasta i to brojèano velike, a u nas jedva nešto više od dvije generacije i to brojèano vrlo male. Promjenom uloge žene u društvenom životu od majke i domaæice koja drži "tri æoška kuæe" u profesoricu, inženjerku, u èinovnicu ili radnicu, mijenja se i njena obiteljska i društvena uloga.

Uz brojne objektivne poteškoæe za formiranje i održavanje obitelji - mnoga želi karijeru, uspjeh u poslu, putovanja, društveni život i sl. Sve manje je mjesta za djecu u njenom životu, ali nažalost i sve manje volje da ih ima. Njoj djeca predstavljaju teret, predstavljaju zapreku njenom društvenom životu i karijeri. Ukratko reèeno – mnoga ne želi raðati djecu, èesto postaje važna sama sebi. Dogurali smo do toga da država, da bi spasila svoju naciju, "kupuje" od majki roðenje djece, poput Njemaèke koja svako roðenje djeteta nagraðuje velikim novèanim iznosima. To se pomalo dogaða veæ i kod nas. Period dojenja novoroðenog djeteta skraæuje se tek na par tjedana. Do èega smo zapravo dogurali!? Ovdje bismo bili nepravedni, ako ne bismo spomenuli mnoge majke koje uz sve svoje i objektivne i subjektivne poteškoæe raðaju i odgajaju brojnu djecu i bivaju prave heroine života. Devastacija seoskih sredina u ljudskom faktoru najprije se odrazila na nedostatak ženske populacije u fertilnoj dobi, koja mahom preseljava u velike gradove, i u selima ostaju brojni mladiæi neoženjeni koji kako tako vode svoja gospodarstva ili se mnogi odaju stihiskom životu pa i porocima, i zapravo propadaju. U selima, a i u gradovima, raste broj i postaje znaèajan postotak - onih koji ne ulaze u brakove, pa mahom postaju i socijalni problemi i sebi i drugima.

Kod naših graðana, poglavito u prekrcanim gradovima – ne postoji društvena i domoljubna svijest o potrebi raðanja djece, barem toliko da broj roðenih premašuje broj umrlih, veæ samo svijest u smislu društvene i gospodarske blagodati, veæeg standarda i lakoæe življjenja. Raðati djecu je obveza, teret, trošak, èesto s obrazloženjem - ionako na svijetu ima previše ljudi. To je nova, a u suštini stara filozofija materijalizma samo zaodjenuta u novo ruho – koja nas vodi u bespuæe. A da posebno ne naglašavam da je i rijeè o preljubnièkom naraštaju. Da se brakovi raspadaju poput duga rasušene baèeve. Onaj koji nema potomstva je poput suhe grane na stablu koja nema ploda. Ako promatramo prirodu, lako æemo spoznati da se tamo sve živo bori da se obnovi život, da se održe vrste. To je vidljivo na svakom koraku. Kako je lijepo vidjeti mladu šumu, mlaði voæenjak ili cvijetnjak. Kako je lijepo vidjeti patku s desetak paèiæa kako plivaju vodom ili na pašnjaku janjad i sl. Vidi se novi obnovljeni život. A u ljudskoj vrsti - ništa na svijetu nije tako mistièno kao oèi malog djeteta – oèi koje su tek progledale na ovaj svijet i pune su èuðenja. Ali je kod nas djece sve manje i manje. Ništa na svijetu nije tako lijepo kao djeèje oèi, ne morate vjerovati, ali možete provjeriti – u njima je odraz zvezdanog nebeskog svoda, u njima je odraz cijelog svemira. Ništa na svijetu ne može biti tako draga kao malo dijete – u svojoj nemoæi, u svome plaèeu snažno, a u svome osmijehu oèaravajuæe.

Ono je popoljak novog života i nove buduænosti. Onaj tko ne želi djecu ne želi ni buduænost vlastitog naroda. Onaj tko ne želi djecu taj je zalutao u ovaj život. Nažalost u njemu je mnogo zalutalih. Najaèe se èuje blejanje zalutalih ovaca. Naša domovina vapi za djeèicom, za njenom igrom, plaèem i veseljem. Ali kud god se krene i po ravnicama Slavonije i Baranje, po zagorskim bregima ili podruèima kršne Like, Dalmatinske Zagore, po našim prekrasnim otocima - sve se rjeðe èuje plaè i smijeh, i igra djeèice. Ne dopustimo da kao narod ostarimo, ne dopustimo da kao narod izumremo. Ne dopustimo da su nam prazna i zapuštana ognjišta diljem Lijepe naše. Svaki pojedinac, svaki hrvatski graðanin trebao bi stati pred ogledalo i zapitati sama sebe – da li sam i ja pridonio izumiranju svog vlastitog naroda. Malo ih je meðu nama koji bi mogli kazati – ja nisam tome pridonio.Što uèiniti da taj negativni trend što hitnije i što bezbolnije zaustavimo. Ako poðemo od premise – da postoje problemi koje smo nemoæeni razriješiti – tada ništa neæemo postiæi. Ali ako poðemo od premise – da ne postoje problemi koje mi ne možemo razriješiti, tada æemo sigurno uspjeti. Mi smo narod s dubokim korijenima i ne bismo se smjeli tako lako predati i prepustiti sudbini svog stihiskog nestajanja, jer i u najtežim trenucima svoje povijesti – uspjeli smo preživjeti. A za uspjeh sadašnjeg preživljavanja trebalo bi…;

- Da sve hrvatske mlaðe obitelji shvate da je raðanje djece uvjet, conditio sine qua non naše buduænosti, da je uvjet našeg opstanka, i da je to ljudska i domoljubna dužnost, da se tako stavljamo na branik domovine

- Da se mlaðiæi ne trebaju bojati brakova i da èim ranije stupe u obiteljski život. Obitelj treba staviti ispred bilo kakve karijere ili uspjeha u životu bilo one radne, znanstvene, sportske i sl. Tamo gdje se nema obitelji tamo je upitan i svaki drugi uspjeh.

- Da se uvede i porez na neoženjene muškarce iznad određene životne dobi, a sav uplaæeni iznos poreza da im se vrati s pripadajuæim višim kamataima prilikom sklapanja braka. To bi na neki naèin bila "prisilna štednja", za stvaranje obitelji.

- Da se hitno uspostavi Ministarstvo useljeništva pri Vladi RH koje æe razraditi program i metodologiju useljenja u Hrvatsku i to prvenstveno mlaðih ljudi iz hrvatske dijaspore, a inaèe da drži pod kontrolom useljenje iz drugih nacionalnih korpusa, da to useljenje ne bi bilo stihiski i kontraproduktivno.

- Uputiti poziv Hrvatima iz dijaspore, gdje je god to moguæe, da se vrate u svoju domovinu, da ponovno ožive opustjela ognjišta

- Zaustaviti gospodarskim i drugim mjerama daljnje iseljavanje iz Hrvatske mlaðih struènjaka i drugih graðana i osigurati im posao i život u vlastitoj domovini. Jer saèuvati narod na ovim prostorima - to bi trebao biti prvorazredni zadatak svih politièkih struktura, bez obzira kojoj politièkoj opciji pripadaju – jer to je u interesu cijele Hrvatske i njene buduænosti i ovog momenta to je sudbonosno pitanje.

- Osnovati saborski Odbor za pronatalitetnu politiku koji bi iznalazio mehanizme i rješenja kako poboljšati natalitet u domovini i o tome redovno izvještavati Sabor RH.

- Donijeti rigorozno radno zakonodavstvo o zaštiti žene kao radnice, da bi uz rad mogla biti i majka i odgojiteljica svoje i naše djece

Sve ovo je moguæe provesti samo ako na izborima ubuduæe za predstavnike najviše vlasti u RH više ne biramo ljudе koji predstavljaju određene politièke strukture iz kojih dolaze, i koje oni nakon izbora i zastupaju, veæ treba birati ljudе koji æe predstavljati - hrvatsku narodnu dušu i u srcu imati samo boljitetak vlastitog naroda.